

Fragmenten uit Dagboek

Fragment 1

Datum: 3 april 1645

Drie weken geleden was het zover. Ik mocht meedoen aan de grote proeven. De drie tests die zouden uitwijzen of ik wel geschikt ben om als matroos mee te varen op het schip van Witte de With. Ze vonden allemaal hier in de haven plaats. Ik heb veel geluk dat ik in Brielle woon. Vele jongemannen die meededen komen niet uit Brielle en moesten onderdak betalen.

Om de paar dagen moest ik voor de commissie komen. In de eerste proef controleerden ze of ik gezond was. Mijn ogen en tanden werden bekeken. En ze wilden mijn buik en benen controleren op pokken of wonden. Gelukkig kwam ik er doorheen. De tweede proef was zwaarder. Ik moest laten zien hoe sterk ik ben. In mijn eentje tilde ik op mijn rug een enorme houten tafel op. Volgens mij zag ik vanuit mijn ooghoek dat de commissie onder de indruk was. De derde proef was 's nachts: mijn uithoudingsvermogen werd getest. Ik heb midden in de nacht zonder te slapen een grote lading aardappelen naar de schepen gebracht. Ik slaagde voor de derde test. Het was moeilijk om te zien dat veel jongens afvielen. Ze bleken ziek te zijn of konden een nacht werken niet volhouden. Er waren ook een boel bedriegers, die deden alsof ze iemand anders waren. Ik heb al wat ervaring. Ik ben vijf keer als scheepsjongen meegevaren op andere schepen en ik ben goed in repareren. Nu mag ik mee als matroos op het grote schip van Witte de With. Ik heb hem vaak genoeg langs zien komen in Brielle en hij heeft zelfs een keer naar mij gezwaaid toen ik nog een klein jongetje was.

Nu sta ik voor het magnifieke schip. Ik kijk naar alle bemanning die druk aan het werk is. De opperkoopman beveelt de lading goed te plaatsen. De tweede stuurman inspecteert de zeilen. Een kwartiermeester deelt een tik uit aan een scheepsjongen die staat te dromen.

Ik zal eerlijk zijn. Ik ben heus ook bang. Ik heb mijn moeder een kus gegeven. Vader was al weg naar werk. Ik heb nog even gekeken naar mijn slapende broertjes en zussen. Ik weet niet zeker wanneer ik terugkom. Dat kun je als matroos nooit weten. Het hangt af van het weer, de handel met het vreemde volk, of er geen ziekte zal heersen en of God ons goed gezind is.

Ik schrijf het allemaal op om het ooit aan mijn kleinkinderen te kunnen vertellen. Ik mag meevaren met Witte de With, de zeevaarder! En dat terwijl ik onze hoofdstad, Amsterdam, nog nooit heb gezien. Ik ben maar een eenvoudige matroos. Misschien kan ik ooit boekhouder worden, die de scheepsjournalen schrijft. Ik hou van schrijven. Maar nog meer houd ik van varen. Het is spannend, maar ik heb er zin in. Ik wil het avontuur beleven. Vaarwel lieve moeder! Vaarwel Brielle! Vaarwel!

Fragment 2

Datum 23 april 1645

Het is echt waar. Ik ben matroos op het schip van Witte de With. Ik zit onder mijn hangmat te schrijven. Ik heb mijn scheepsmuts op en mijn ondervest aan, het is koud. We hebben niet veel ruimte op het schip en we moeten veel bukken want de plafonds zijn laag, maar ik klaag niet. Als ik het moeilijk heb, kijk ik naar het haarlokje van Aagje, het liefste meisje uit Brielle. Ze gaf het me twee dagen voor we afvoeren.

Andere matrozen vertellen sterke verhalen. Een vertelt dat hij de stadhouder op bezoek heeft gehad, ik geloof er niks van! Een ander zegt dat hij genezen is van pokken, syfillis en lepra. Iedereen moet lachen. We eten veel scheepsbescuit en kaas. Bij het ontbijt hebben we geluk als er pruimen in de pap zitten. We drinken water uit onze eigen tinnen kroezen.

Ik heb twee vrouwen op het schip gezien. Het zijn gasten die meevaren naar Indië. Ik zag ze maar kort, ze zijn meestal achter de mast. Daar zitten de rijke mensen, daar mag ik niet komen. Soms hoor je dat er een feestje is. Maar wees niet bang, wij kunnen ook feesten! De mannen spelen toneel of soms wordt er een rondedans gedaan. Toch gebeuren er ook vervelende dingen. We zijn al drie man verloren, zo vroeg op de reis. En er worden flinke klappen uitgedeeld, daar heb ik er gelukkig nog geen van gehad.

Ik ben blij dat ik kan schrijven. Ik hoop dat ik genoeg papier en inkt heb om mijn verslag te voltooien. Het gaat sneller op dan ik dacht. Mijn twee scheepjongens van twaalf probeer ik soms wat letters te leren. Ze helpen me bij alle reparatiewerkzaamheden die ik doe. Gisteren werd er bijna eentje gebeten door een scorpioen die omhoogkwam tussen de balken.

Het gaat goed met me. Moeder kan trots op me zijn.